

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

***ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ»***

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ
КОРОТКОТЕРМІНОВИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ**

Біла Церква 2024

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

П

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ КОРОТКОТЕРМІНОВИХ
КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Х

О

Напрямок: педагогічні працівники закладів освіти галузі знань: 01 Освіта

О

Г

І

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну
протокол № 12 від «03» грудня 2024 р.

Н

завідувачка кафедри

Галина КОССОВА-СІЛІНА

А

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, психології та менеджменту
протокол № 13 від «03» грудня 2024 р.

П

І

Д

Т

Р

И

М

К

А

У

Ч

А

Біла Церква 2024

С

Н

И

К

з
а
в
і
д
у
в
а
ч

к
а
ф
е
д
р
и

Юлія ГЕРАСИМЕНКО

УДК 377.043.2-056+37.013.83](073)

Схвалено на засіданні кафедр БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ:

- технологій навчання, охорони праці та дизайну (протокол № 12 від 03 грудня 2024 року);
- педагогіки, психології та менеджменту (протокол № 13 від 03 грудня 2024 року)

Затверджено та рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (протокол № 9 від «13» грудня 2024 року)

Рецензенти:

Суліцький Вадим Володимирович – доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського університету імені Бориса Г

Рибалка Валентин Васильович, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, доктор психологічних наук, професор;

ч
е

Автори-розробники:

Коссова-Сіліна Галина Олександрівна, кандидатка педагогічних наук, завідувачка кафедри Технологій навчання, охорони праці та дизайну БІНПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ;

Пахомов Ілля Володимирович, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту БІНПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ.

а
н

П

д
и

д
о

Освітньо-професійна програма для короткотермінових курсів підвищення кваліфікації підвищення рівня компетентності педагогічних працівників у сфері організації психологічної підтримки учасників освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Програма відображає сучасний стан психологічної науки щодо забезпечення права учасників освітнього процесу на якісну та ефективну психологічну допомогу в умовах воєнного стану, містить комплекс освітніх компонентів, зокрема змістових модулів, контрольних заходів тощо, спрямованих на досягнення визначених результатів навчання (компетентностей), що дає право фахівцям на отримання визначеної освітньої та професійної кваліфікації відповідно до суспільних та освітніх викликів, роботодавців і ключових стейкхолдерів.

о
п

Освітньо-професійна програма призначена для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної освіти за дистанційною, очно-дистанційною, заочною формами навчання. Після успішного опанування програми набуваються або вдосконалюються професійні (фахові, предметні) компетентності.

р
й

м
н

к
а

у
к

ч
а

е
н

н
к

і
в

© БІНПО 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	
I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПРОГРАМУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ЇЇ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ	
1.1 Загальні положення.....	
Актуальність.....	
Цільова аудиторія.....	
Рівень освітніх послуг, які надає програма.....	
II. ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОГРАМИ	
Розробники програми.....	
Допоміжні (сервісні) структурні підрозділи, що забезпечують реалізацію програми.....	
Мова викладання.....	
Доступ до програми та визнання результатів навчання.....	
Оприлюднення.....	
III. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ ПК	
3.1. Проектування, мета і цілі Програми.....	
3.2. Провідна ідея.....	
3.3. Цільова аудиторія.....	
3.4. Обсяг програми.....	
3.5. Форма і графік реалізації Програми.....	
3.6. Строки дії Програми.....	
3.7. Місце реалізації Програми.....	
3.8. Кількість слухачів у групах.....	
3.9. Вимоги до викладачів.....	
3.10. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати опанування програми.....	
3.11. Вартість/безоплатність освітньої послуги.....	
3.12. Навчання і викладання за програмою ПК.....	
3.13. Зміст програми ПК та розподіл годин за видами діяльності.....	
Контрольні заходи.....	
3.15. Документ, що видається за результатами ПК.....	
IV. ПРОГРАМА КУРСУ	
Тематичний план.....	
4.2. Програма навчання та підвищення кваліфікації «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного	

V. ПРОФІЛІ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГА, ЯКІ РОЗВИВАЮТЬСЯ/НАБУВАЮТЬСЯ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.....

Інтегральна компетентність.....

Загальні компетентності.....

Професійні (фахові) компетентності.....

VI. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ .....

6.1. Знання і розуміння.....

6.2. Розвинені вміння.....

6.3. Диспозиції (цінності, ставлення).....

VII. АКАДЕМІЧНІ, ПРОФЕСІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПАНУВАННЯ ПРОГРАМИ.....

VIII. ФОРМИ, ТЕХНОЛОГІЇ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....

IX. ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧА.....

X. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ (ТЕЗАУРУС).....

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійну програму підвищення кваліфікації «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» розроблено робочою групою співробітників кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну та кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти у складі:

Коссова-Сіліна Галина Олександрівна, кандидатка педагогічних наук, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ,

Пахомов Ілля Володимирович, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ.

Програма курсу містить теоретичний матеріал, практичні завдання та вправи, які надають змогу слухачам курсів успішно оволодіти знаннями та практичними навичками з питань надання психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану. Загальною метою курсу є формування готовності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О до неперервного професійного розвитку в умовах воєнного стану, формування, оновлення, поглиблення та систематизація знань, розвиток та удосконалення умінь із планування, організації та надання психологічної підтримки учасників інтегрованого, інклюзивного, технологічного та андрагогічного підходів.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» спрямована на поглиблення знань педагогічних працівників ЗП(ПТ)О через дистанційну, очну, очно-дистанційну, заочну форми навчання.

Програма розроблена для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, галузь знань 01 «Освіта».

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПРОГРАМУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ЇЇ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ

агальні положення

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» спрямована на підвищення рівня компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О щодо змісту, технологій та особливостей надання психологічної підтримки учасникам

Зasadничими для методологічної орієнтації процесу підвищення професійної компетентності фахівців ЗП(ПТ)О є Закони України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про повну загальну середню освіту», Постанови Кабінету Міністрів України №800 від 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та інші. Відповідно до діючого законодавства, певна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічних працівників має бути спрямована на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах воєнного стану. Зокрема, мова йде про особливості та основні напрями підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, серед яких: формування у них знань та вмінь щодо засобів психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану; розвиток психологічної компетентності.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О є короткотерміною, після успішного її опанування набуваються або вдосконалюються необхідні для якісного виконання професійних завдань і функцій компетентності, а саме:

- знання технік психологічної підтримки учасників освітнього процесу та її особливостей для різних категорій здобувачів освіти;
- психологічна, андрагогічна, конфліктологічна, ціннісно-світоглядна, комунікативно-ситуативна компетентності;
- уміння застосовувати техніки психологічної підтримки здобувачів освіти з урахуванням індивідуального підходу в та період воєнного стану;
- забезпечення додаткової психологічної підтримки в освітньому процесі здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Освітньо-професійна програма «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О спрямована на засвоєння ними теоретико-методологічних та організаційно-методичних засад психологічної підтримки учасників освітнього

П р актуальність та конкурентоспроможність Програми підвищення кваліфікації

е Однією із важливих проблем в період агресивної війни рф проти України є підтримка та збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу в ЗП(ПТ)О), оскільки це має прямий вплив на здійснення їх професійної діяльності, організації освітнього процесу, здатності адаптуватися до складних умов війни, визначати нові напрямки розвитку.

Це потребує осмислення цієї проблеми, здійснення аналізу наявних інформаційних ресурсів та власного життєвого й професійного досвіду для виділення найбільш актуальних проблем психічного здоров'я, з якими ми зустрілися після початку агресивної війни рф проти України, та обґрунтування психологічних підходів до їх вирішення. Зрозуміло, що ця проблема є достатньо складною і багатоаспектною та потребує постійного аналізу на всіх етапах війни.

х Особливої актуальності та нового змісту проблема надання психологічної підтримки набула з початком широкомасштабної війни, розв'язаної російською федерацією на території України. Сьогодні система професійної (професійно-технічної) освіти зазнає надзвичайного стресу через такі фактори, як міграція, динамічні економічні зміни, спричинені війною, та брак фінансування, що посилюється потребою в обороні країни.

н З огляду на існуючу загрозу життю й здоров'ю, учасники освітнього процесу були вимушені переїхати до інших регіонів України та/або за її межі. Крім того, деякі з них проживають у районі ведення військових (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Наразі життєво необхідним є, по-перше, здійснення психологічної підтримки учасників освітнього процесу, постраждалих від військових дій (внутрішньо переміщені особи; особи, що пережили насильство або психотравмуючу ситуацію; втратили близьких; мають стресову реакцію на події в країні, психологічні травми тощо), по-друге, розвиток у них навичок саморегуляції та стресостійкості, що є необхідною умовою виконання ними своїх обов'язків.

Попри значні зусилля щодо підготовки фахівців ЗП(ПТ)О до реалізації завдань надання психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану та невизначеності, актуальною проблемою залишається розв'язання суперечності між потребами сучасного суспільства у висококваліфікованих педагогічних кадрах, здатних до надання психологічної підтримки учасників освітнього процесу й фактичним рівнем їхньої готовності до виконання цих функцій.

Основне завдання освітньо-професійної програми «Психологічна забезпечення слухачів необхідними знаннями, навичками та уміннями щодо здійснення психологічної підтримки різних категорій учасників освітнього процесу в ЗП(ПТ)О: здобувачів освіти та їх батьків, а також педагогічних працівників.

Основне завдання андрагогіки в рамках цієї освітньо-професійної програми полягає в створенні умов для ефективного самовизначення та саморозвитку слухачів. Це включає сприяння їхньому активному залученню до навчання, розвиток навичок самостійності, критичного мислення та вміння самостійно оцінювати свої досягнення.

Освітньо-професійна програма визначає науково обґрунтований зміст і структуру навчання слухачів курсів підвищення кваліфікації, основні вимоги до розвитку їхніх компетентностей.

Зміст програми орієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, інтегруючи основні методологічні підходи і принципи освіти дорослих.

Програма ПК ґрунтується на засадах **компетентнісного, андрагогічного, акмеологічного, аксіологічного, синергетичного, системного, коучингового підходів.**

Програма розроблена з урахуванням основних системоутворювальних принципів побудови відкритої освіти, зокрема:

сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти впродовж життя;

людиноцентрованого навчання, за якого освітній процес побудований з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей, професійних потреб особистості;

безперервності – це принцип, що передбачає організацію систематизованого й цілеспрямованого розвитку ключових компетентностей для підвищення особистого потенціалу, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства шляхом формального, неформального та інформального навчання;

системності – сукупність взаємозв'язаних елементів, зокрема цілей, умов, чинників, організаційного, змістового, акметехнологічного, діагностичного й нормативно-правового забезпечення, що уможливорює послідовний, цілісний, логічно впорядкований і структурований, безперервний професійний розвиток;

гуманізації – реалізація принципу уможливорює побудову людиноцентрованої освіти, за якої створюється диференційований освітній простір, тобто сприятливі, комфортні умови для професійного розвитку, вияву творчої

індивідуальності та реалізації потенційних ресурсів, що забезпечують високий рівень професійної самоактуалізації, кваліфіковане, якісне, продуктивне виконання професійних завдань, інноваційних ролей і функцій, причому освітній процес ґрунтується на повазі, взаємній довірі, толерантності;

варіативності, що передбачає комбінаційну гнучкість, можливість вибору параметрів, змісту, методів, джерел, термінів, темпу навчання за індивідуальною освітньою траєкторією, що робить систему навчання ефективною, економічною і цікавою;

модульності – принцип до організації освітнього процесу шляхом опанування освітніх програм (освітньо-професійних, освітньо-наукових, освітньо-творчих) на основі поєднання модульних технологій навчання і залікових кредитів, причому здобувач вищої освіти/слухач послідовно й виважено засвоює освітній матеріал цілісними, ієрархічно впорядкованими й структурованими частинами, результати яких є підставою для визначення результативності і якості освіти;

випереджувального професійного розвитку, що уможливорює підвищення освітньої і професійної кваліфікації та подальший професійний розвиток здобувачів вищої освіти/слухачів КПК відповідно до інноваційних суспільних і освітніх викликів, європейських і державних стандартів;

мережевої діяльності, тобто взаємодії і співробітництва на засадах науково-методичного менеджменту;

раціонального поєднання самостійності і творчої активності, за якого слухачі курсів підвищення кваліфікації моделюють й організують саморозвиток і самонавчання, обирають форми самостійної (підготовка до семінарських занять, лекцій і под.) та індивідуальної роботи;

індивідуалізації і диференціації – принцип уможливорює планування і реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням професійного досвіду, можливостей, здібностей, індивідуального стилю професійно-педагогічної діяльності замовників освітніх послуг;

науково-методичного супроводу – принцип полягає у безперервній підтримці творчих ініціатив, інновацій, ефективному науковому, інформаційному, предметно-методичному, професійно-кваліфікаційному забезпеченні процесу самовдосконалення й самореалізації, професійній мотивації до виконання професійних ролей і функцій;

моніторингу якості, що забезпечує можливість перманентного вимірювання й оцінювання професійної акмединаміки на всіх етапах навчання впродовж життя.

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації має міждисциплінарний характер, інтегрує знання відповідних наукових галузей:

Андрагогіка – теорія навчання дорослих, яка спрямована на розвиток та збагаченні цілісної особистості, прояв її самобутності, актуалізації її здібностей;

інтеграцію знань про специфіку навчання дорослої людини з урахуванням її віку, освітніх та життєвих потреб, реальних можливостей, індивідуальних особливостей і досвіду, психіки і фізіології.

Неперервна освіта - формування й задоволення пізнавальних запитів та духовних потреб особистості, розвитку задатків та здібностей у мережі державно-суспільних навчальних закладів і шляхом самоосвіти.

Гігієна – знання законів і закономірностей взаємодії здорової людини, здорових колективів, популяцій, населення з природним і зміненим навколишнім середовищем і застосування способів і засобів, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я людини.

Медицина – знання про частоту та особливості вад, захворювань та інших проблем зі здоров'ям, що можуть спричинити особливі освітні потреби, психічні розлади та психологічні проблеми.

Психологія (вікова, педагогічна, психологічна профілактика) – психологічні аспекти розвитку особистості здобувача освіти, чутливі періоди розвитку, психолого-педагогічні технології її супроводу, надання їй психологічної підтримки.

Педагогіка – знання про особливості освітнього процесу, здатність використовувати педагогічні методи, прийоми, технології для роботи з різними категоріями здобувачів П(ПТ)О.

Фізіологія – знання про фізіологічні особливості росту та розвитку осіб юнацького віку, які є здобувачами П(ПТ)О.

Юриспруденція – знання про законодавство у сфері реалізації права осіб на здобуття якісної П(ПТ)О.

Зміст програми на підставі поєднання модульних технологій і залікових кредитів забезпечує реалізацію комплексної мети підвищення кваліфікації.

Цільова аудиторія

Цільовою аудиторією освітньо-професійної програми «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» є педагогічні працівники ЗП(ПТ)О, які опікуються питаннями психологічної підтримки учасників освітнього процесу у цих закладах. Курс стане у нагоді педагогічним працівникам ЗП(ПТ)О, які здійснюють освітній процес у цих закладах, а також керівникам ЗП(ПТ)О для розвитку безпечного освітнього середовища, слухачам курсів підвищення кваліфікації для розвитку власної психологічної компетентності, батькам здобувачів П(ПТ)О, іншим зацікавленим особам.

рівень освітніх послуг, які надає програма

Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації для педагогічних

працівників ЗП(ПТ)О «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в вона розроблена на основі сучасних підходів до освітнього процесу та враховує потреби та особливості цільової аудиторії.

Освітня послуга – це комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання (Стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Програма передбачає розвиток практичних навичок та вмінь, необхідних для ефективної роботи з учасниками освітнього процесу в ЗП(ПТ)О. Програма вивчення основ психологічної профілактики передбачає ознайомлення слухачів із теоретичними та практичними аспектами психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану. Передбачено навчання за програмою підвищення кваліфікації (у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо).

Підвищення кваліфікації може бути реалізовано за місцем провадження Інститутом освітньої діяльності; за місцем роботи педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; за іншим місцем (місцями); дистанційно, якщо це передбачено договором та/або відповідною програмою; комбіновано.

Матеріальні освітні послуги на паперовому, електронному та інших носіях у вигляді науково-методичної продукції, зокрема програм, проєктів, методичних рекомендацій, електронних посібників, індивідуального професійно-педагогічного досвіду тощо.

II. ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОГРАМИ

Розробники програми

Розробники програми:

Коссова-Сіліна Галина Олександрівна, кандидатка педагогічних наук, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну;

Пахомов Ілля Володимирович, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту.

Допоміжні (сервісні) структурні підрозділи, що забезпечують реалізацію програми

Реалізацію програми забезпечують такі структурні підрозділи Інституту:

- відділ інформаційно-технічного забезпечення навчального процесу;
- відділ сучасних технологій виробництва.

Мова викладання

Навчання здійснюється державною мовою. Засади мовної політики в освітньому процесі визначаються Законом України «Про освіту». Закон встановлює, що державна мова України – українська, та визначає, що українська мова є обов'язковою для використання у державних органах, установах, організаціях, закладах освіти, наукових установах та медіа.

Доступ до програми та визнання результатів навчання

Інститут забезпечує відкритість і доступність інформації про кожну програму підвищення кваліфікації для педагогічних працівників шляхом її оприлюднення на своєму веб-сайті (<https://binpo.com.ua/>).

Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання.

Оприлюднення

Протягом 15 календарних днів після видачі документів про підвищення кваліфікації Інститут оприлюднює їх перелік на своєму веб-сайті.

Перелік містить таку інформацію:

прізвище та ініціали педагога, який пройшов підвищення кваліфікації;
форму, вид, тему (напрямок, найменування) та їх обсяг (тривалість) у годинах або кредитах ЄКТС;
дату видачі та обліковий запис документа про підвищення кваліфікації.

III. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

3.1. Проєктування, мета і цілі Програми	
<p>Мета Програми ПК полягає у формуванні готовності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О до неперервного професійного розвитку в умовах воєнного стану, формування, оновлення, поглиблення та систематизація знань, розвиток та удосконалення умінь педагогічних працівників із планування, організації та здійснення освітнього процесу у ЗП(ПТ)О на засадах компетентнісного, інтегрованого, інклюзивного, технологічного та андрагогічного підходів.</p> <p>Досягнення зазначеної мети передбачає розв'язання наступних завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – отримання педагогами ЗП(ПТ)О додаткових та удосконалення наявних знань і вмінь з основних напрямів професійно-психологічної діяльності; – удосконалення та оновлення знань і вмінь із теоретико-методологічних, правових, соціокультурних, андрагогічних, психологічних, педагогічних та інших питань забезпечення ефективної професійної діяльності; – активізація самостійної діяльності, розвиток мотивації професійного вдосконалення та особистісного розвитку педагогічних працівників.	
3.2. Провідна ідея	Провідна ідея підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О полягає в оновленні, удосконаленні, розвитку їхніх ключових, інтегрованих, загальнопрофесійних, професійних (фахових, предметних, посадових) компетентностей на основі базової освіти, компетентнісного (професійного, особистісного, соціального) досвіду, особистісних інтересів, соціальних запитів і потреб держави щодо професіоналізму діяльності і професіоналізму особистості педагогів
3.3. Цільова аудиторія	Педагогічні працівники ЗП(ПТ)О.
3.4. Обсяг програми	Обсяг Програми складає 30 годин / 1 кредит ЄКТС . Обсяг аудиторних годин, у тому числі годин дистанційного навчання в синхронному режимі та практичних занять з працівниками, що реалізують програму становить 4/5 обсягу (тривалості) програми.
3.5. Форма і графік реалізації програми	Визначається замовником освітніх послуг за погодженням керівництва інституту.
3.6. Строки дії програми	5 років (2024-2029 рр.)
3.7. Місце реалізації програми	За місцем знаходження суб'єкта підвищення кваліфікації, за місцем знаходження замовника.

	комбіновано.
3.8. Кількість слухачів у групі	25-35 осіб
3.9. Вимоги до викладачів	<p>Програму реалізують науково-педагогічні працівники Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, які мають стаж науково-педагогічної роботи 5 років за відповідним профілем.</p> <p>Основну категорію викладачів під час реалізації Програми складають особи, що мають науковий ступінь, вчене звання, за необхідності до проведення практичних занять залучаються викладачі, які мають необхідний практичний досвід.</p>
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати опанування програми	Педагогічні працівники ЗП(ПТ)О зі ступенем магістра або вищою освітою першого (бакалаврського) рівня.
3.11. Вартість/безоплатність освітньої послуги	Надання освітніх послуг здійснюється за державні кошти або на платній основі за кошти фізичних та юридичних осіб. Розрахунок вартості освітньої послуги регламентується Положенням про порядок надання платних послуг, які можуть надаватися у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти (затверджено «27» листопада 2019 року, протокол № 5)
3.12. Навчання і викладання за програмою ПК	<ol style="list-style-type: none"> 1. Форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню заявлених в освітній програмі цілей і програмних результатів навчання, відповідають вимогам людиноцентрованого підходу та принципам академічної свободи. 2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку і критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів. 3. Інститут забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до цілей програми ПК. 4. Науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових

досягнень і сучасних практик.

5. Навчання, викладання і наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності Інституту.

6. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

7. Інститут залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

8. Замовники освітніх послуг безпосередньо залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми (протоколи засідань кафедр, Вченої ради тощо).

3.13. Зміст програми ПК та розподіл годин за видами діяльності

Зміст програми ПК та розподіл годин за видами діяльності

Варіативний складник програми	Загальна кількість годин	Обсяг аудиторних год	Обсяг самостійної роботи (год.)
Модуль 1. Технології психологічної допомоги учасникам освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану			
Модуль 2. Профілактика негативних соціально-психологічних явищ в освітньому середовищі ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану			
Усього			

3.14. Контрольні заходи

Самоконтроль призначено для самооцінювання слухачами ефективності особистої навчальної роботи щодо засвоєння змісту модулів (тем) Програми підвищення кваліфікації. З цією метою в робочих навчальних програмах, навчально-методичних комплексах (навчальних посібниках тощо) для кожного модуля передбачаються завдання для самоконтролю.

Оцінка результатів навчання за Програмою підвищення кваліфікації визначається як *зараховано / не зараховано*. За умови успішного завершення навчання, педагогічний працівник отримує *Свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка* (із зазначенням обсягу годин – 30 год. /1 ЄКТС та розвинутих/набутих компетентностей).

Назва модуля	Години / кредити ЄКТС	Розвиток ключових, інтегрованих, загальнопрофесійних і фахових компетентностей
Модуль 1. Технології психологічної допомоги учасникам освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану		знання технік психологічної підтримки здобувачів П(ПТ)О; знання технік психологічної підтримки педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, психологічна, андрагогічна, конфліктологічна, ціннісно-світоглядна, комунікативно-ситуативна
Модуль 2. Профілактика негативних соціально-психологічних явищ в освітньому середовищі ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану		знання сутності, ознак, шляхів діагностики та профілактики професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; знання сутності, ознак, шляхів діагностики та профілактики конфліктних ситуацій в освітньому середовищі ЗП(ПТ)О; уміння застосовувати техніки та індивідуальний підхід для психологічної підтримки педагогічних працівників ЗП(ПТ)О у період воєнного стану; уміння застосовувати шляхи профілактики професійного та емоційного вигорання, а також конфліктних ситуацій в роботі педагогічних працівників ЗП(ПТ)О.

**3.15. Документ, що
видається за
результатами ПК**

Видається за результатами ПК.
Технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення,
порядок видачі та обліку визначено Інститутом.

Документ містить:

- повне найменування суб'єкта;
- тему (напрямок, найменування), обсяг у годинах та/або кредитах ЄКТС;
- ПІБ особи, яка підвищила кваліфікацію;
- опис досягнутих результатів навчання;
- дату видачі та обліковий запис документа;
- найменування посади, прізвище, ініціали особи, яка підписала документ від імені Інституту

4.2. ПРОГРАМА

**навчання та підвищення кваліфікації за програмою
Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного**

с

т

МОДУЛЬ 1. ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗП(ПТ)О ЯК ІНДИКАТОР ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЗМ 1.1. Соціально-психологічний супровід учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану

Принципи, завдання та напрями психологічної підтримки учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану. Зміст діяльності психологічної служби ЗП(ПТ)О.

Особливості психологічної підтримки учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О із груп ризику. Соціально-психологічна підтримка педагогічних працівників, здобувачів освіти, у тому числі, внутрішньо переміщених осіб, особливо вразливих категорій учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах в умовах воєнного стану.

ЗМ 1.2. Технології першої психологічної допомоги та стабілізації психоемоційного стану учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О

Перша психологічна допомога: принципи, методика, особливості, умови надання. Зміст, етапи надання першої психологічної допомоги.

Методи та практики стабілізації психоемоційного стану. Техніки психологічної самопомоги, їх використання в ЗП(ПТ)О.

ЗМ 1.3. Ментальне здоров'я учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О та його підтримка в умовах воєнних дій в Україні

Визначення основних термінів, що визначають ментальне здоров'я. Розгляд психологічних аспектів підтримки ментального здоров'я в умовах воєнних дій. Психологічні реакції на стрес. Вивчення типів стресу, його впливу на ментальне здоров'я та стратегій подолання стресових ситуацій.

Психологічні особливості учасників воєнних конфліктів. Способи підтримки ментального здоров'я в умовах воєнних дій: фізична активність, здорове харчування, режим дня, психологічні техніки саморегуляції.

Процеси соціально-психологічної адаптації учасників освітнього процесу. Дослідження психологічних та соціальних факторів, які впливають на процес адаптації дорослих і дітей. Самовідновлення учасників освітнього процесу як складова їх реабілітаційного процесу.

ЗМ 1.4. Наснаження учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О як чинник їх освітньої діяльності в умовах війни

Поняття та теорії наснаження особистості. Психологічні аспекти наснаження та їх зв'язок з професійною педагогічною діяльністю. Аналіз впливу наснаження на ефективність у професійній педагогічній сфері.

Вплив наснаження на стресостійкість здобувачів освіти. Розуміння природи стресу. Вивчення біологічних та психологічних аспектів стресу. Розвиток стресостійкості. Тренування стресостійкості через психологічні вправи та методи. Розвиток психологічної стійкості. Техніки збереження психічного здоров'я. Вивчення методів стимулювання психологічної стійкості. Ознайомлення з методами психологічного самозахисту в умовах військових дій.

Вплив наснаження на соціально-психологічну адаптацію здобувачів освіти. Особливості психологічної адаптації. Вивчення стратегій та методів психологічної адаптації в умовах воєнних конфліктів. Розробка індивідуальних та групових підходів до підтримки психологічної адаптації.

ЛІТЕРАТУРА ДО МОДУЛЮ 1.

Основні ресурси

ро схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-p#Text>

ро затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: наказ МОН України № 509 від 22.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2018-%D0%92%D0%94-%D0%922.05.2018>

ардин Н.М., Жидецький Ю.Ц., Кіржецький Ю. І. та ін. Стресостійкість: навчальний посібник / за ред. Я. М. Когута. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с.

ондарчук О. І., Карамушка Л. М., Москальова А. С. та інші. Психологічні умови попередження професійного стресу та професійного вигорання керівників освітніх організацій : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ, 2015. 48 с.

ливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016.

арамушка Л. М. Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни : Навч.-методичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 124 с.

арамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : Метод. рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с. 131 с.

аугольник Л. Б. Психологія стресу : підручник. Львів: Львівський державний

університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.

отреби населення у послугах сфери психічного здоров'я та кращі практики надання послуг у розвинених країнах. Київ: Civitta, 2022. 45 с.

анок В. Г., Рибалка В. В., Шандрук С. К. та інші. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практи. посіб. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с.

авлик Н. В. Розвивальна програма для дорослих: «Гармонізація психологічного здоров'я особистості»: Практи. посіб. Київ: ФОП Паливода А. В., 2022. 111 с.

идоренко В. В. Селф-коучинг (самонаставництво) як технологія професійного розвитку педагога Нової української школи: спецкурс. Київ : ДУ «НМЦ «Агроосвіта», 2020. 94 с.

идоренко В. В. Розвиток педагогічного акмепрофесіогенезу в умовах формальної і неформальної післядипломної освіти / Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти: монографія / керізн. авт. кол. Н.В. Гузій. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 121 с.

оціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.

Додаткові ресурси

рчимеева Д. Психічне здоров'я для України. Київ: ФСА. 2023. 64 с.

лизнюк Є. Психічне здоров'я та ставлення українців до психологічної допомоги під час війни. Київ: Градус. 2022. 39 с.

сеукраїнська програма збереження ментального здоров'я за ініціативою О. Зеленської «Ти як?» (2023). URL: <https://www.howareu.com>

МОДУЛЬ 2. ПРОФІЛАКТИКА НЕГАТИВНИХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯВИЩ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗП(ПТ)О В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЗМ 2.1. Профілактика професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О

Поняття, причини та ознаки професійного та емоційного вигорання

п

е Шляхи профілактики професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О. Роль психолога у діагностиці, профілактиці та попередженні професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О.

о

г

і

ч

н

Позитивний психологічний клімат в педагогічному колективі ЗП(ПТ)О як засіб профілактики професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників. ЗП (ПТ)О.

Сприяння особистісному та професійному зростанню педагогічних працівників ЗП(ПТ)О як засіб профілактики їх професійного та емоційного вигорання. Мотивація та стимулювання ініціативи та активності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О як засіб профілактики їх професійного та емоційного вигорання. Соціально-психологічний тренінг як засіб профілактики професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О.

ЗМ 2.2. Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в умовах воєнного часу

Поняття та види психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О. Роль психолога ЗП(ПТ)О у діагностиці педагогічних працівників та педагогічних колективів: діагностика, профілактика, корекція, консультування та просвіта.

Порушення ментального здоров'я педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану у контексті здатності протидіяти стресу в умовах війни та налагоджувати стосунки з людьми та їх профілактика.

Використання педагогічними працівників ЗП(ПТ)О ресурсів для збереження та підтримки психічного здоров'я в умовах війни.

ЗМ 2.3. Запобігання та розв'язання конфліктних ситуацій в роботі педагогів ЗП(ПТ)О

Конфлікт як явище суспільного життя. Сутність і структура конфлікту.

Міжособистісний та міжгруповий конфлікт

Технологія запобігання та профілактики конфліктів у освітньому процесі ЗП(ПТ)О. Різноманітність форм діяльності по попередженню конфліктів. Загально-соціальний та психологічний рівні діяльності по запобіганню конфліктам. Психологічні методи запобігання та профілактики конфліктів: психотерапія, психологічне консультування, соціально-психологічний тренінг, підвищення рівнів психологічної компетентності у сфері спілкування. Ефективні способи запобігання конфліктним ситуаціям. Технології попередження конфліктів: технологія активного слухання, перефразування, резюмування, віддзеркалення відчуттів.

Індивідуально-особистісні чинники психологічних конфліктів. Конфліктність особистості як особистісний фактор виникнення конфліктів. Класифікація типів конфліктних особистостей. Типи поведінки особистості у конфліктній ситуації. Норми і правила спілкування з конфліктними особами

ЛІТЕРАТУРА ДО МОДУЛЯ 2.

Основні ресурси

ро схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-p#Text>

ро затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: наказ МОН України № 509 від 22.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2018-p#Text>

ешук-Венгерська Н. В. Профілактика синдрому професійного вигорання у педагогів : методичний посібник. Вінниця : ММК, 2015. 35 с.

ондарчук О. І., Карамушка Л. М., Москальова А. С. та інші. Психологічні умови попередження професійного стресу та професійного вигорання керівників освітніх організацій : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ, 2015. 48 с.

моційне вигорання педагогів. Методичні рекомендації / Укладачі: Коняхіна А.В., Гаврик І.Л., Гриценко Н.В. та інші. Суми: методичний кабінет відділу освіти Сумської районної державної адміністрації, 2016. 60 с.

арамушка Л. М. Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни : Навч.-методичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 124 с.

арамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : Метод. рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с. 131 с.

орольчук М. С., Корольчук В. М., Березовська Л. І. Професійне вигорання працівників освіти : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. Ун-т. 2017, 304 с.

узнецов М. А., Грицук О. В. Емоційне вигорання вчителів: Основні закономірності динаміки. Харків: ХНПУ, 2011. 121 с.

анок В. Г., Рибалка В. В., Шандрук С. К. та інші. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практ. посіб. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с.

авлик Н. В. Розвивальна програма для дорослих: «Гармонізація психологічного здоров'я особистості»: Практик. посіб. Київ: ФОП Паливода А. В., 2022. 111 с.

ахомов І. В. Профілактика професійного вигорання педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Біла Церква : БІНПО, 2024. 126 с.

ибалка В. В. Психологія розвитку особистісної готовності педагогів до професійної діяльності: методичні рекомендації. Київ: Інститут педагогічної освіти

идоренко В. В. Селф-коучинг (самонаставництво) як технологія професійного розвитку педагога Нової української школи: спецкурс. Київ : ДУ «НМЦ «Агроосвіта», 2020. 94 с.

идоренко В. В. Розвиток педагогічного акмепрофесіогенезу в

умовах формальної і неформальної післядипломної освіти / Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти: монографія / керівн. авт. кол. Н.В. Гузій. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 121 с.

Горба Н. Г. Психологічні аспекти творчого підходу в роботі педагога сучасної професійної школи. Біла Церква : БІНПО, 2020. 120 с.

Гарагірло В. Є. Інноваційна діяльність педагогів професійно-технічних навчальних закладів : навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО, 2015. 146 с.

Додаткові ресурси

Гокер Н. Чому виникають конфлікти. Харків: Віват, 2018. 80 с.

Гусева К., Проценко Д. Як, коли, де працює діалог? : Практичний посібник. Київ, 2019. 52 с.

Горвак М. П., Сотська Г. І., Філіпчук Н. О. та інші. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти. Київ: Талком. 2019. 212 с.

Гуцук А. М. Мотивація професійної діяльності педагогічних працівників. Біла Церква : БІНПО, 2020. 46 с.

**БАЗОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА, ЯКІ
РОЗВИВАЮТЬСЯ/НАБУВАЮТЬСЯ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЇ

Ключові компетентності

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення дослідження, використання теорій і методів педагогіки і психології на практиці. У контексті психологічної підтримки охоплює широкий спектр навичок, знань та вмінь, необхідних для успішного її надання учасникам освітнього процесу.
Загальні компетентності <i>Освітологічна</i>	Здатність інтегрувати знання із сучасної філософії, соціології освіти, освітньої політики й економіки, освіти, педагогіки, вікової та педагогічної психології, психології особистості, андрагогіки, фізіології та медицини в цілісну стратегію професійної діяльності на засадах людиноцентризму, демонструвати відповідні цінності професійної діяльності.
Фахові компетентності	<p><i>психологічна компетентність</i> – володіння знаннями вікової та педагогічної психології, психології розвитку особистості; знаннями фізіологічних особливостей здобувачів освіти певних вікових категорій; особливостей онтогенезу, психолого-фізіологічних особливостей різних категорій учасників освітнього процесу;</p> <p><i>андрагогічна компетентність</i> – уміння визначати освітні потреби і запити, урахувати особливості мотивації, процесу навчання, застосовувати технології модерації, фасилітації, супервізії, визначати результати навчання, спонукати до рефлексії. Ця компетентність також включає в себе розуміння психологічних аспектів навчання дорослих; знання про сучасні тенденції в освіті; уміння працювати з дорослими;</p> <p><i>конфліктологічна компетентність</i> – здатність розуміти, аналізувати та вирішувати конфлікти в освітньому середовищі, знання та навички управління конфліктами, вміння спілкуватися та</p>

слухати, розвиток емпатії та вміння шукати компроміси; здатність працювати з різними типами конфліктів та використовувати відповідні стратегії врегулювання;

ціннісно-світоглядна компетентність – здатність розуміти власні цінності, приймати світоглядні погляди, інтегрувати їх у власне життя та спілкування з іншими; усвідомлення основних життєвих цінностей, розуміння різниці в цінностях інших людей, вміння взаємодіяти з ними на основі взаємоповаги та толерантності;

комунікативно-ситуативна компетентність – здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми в різних ситуаціях і контекстах; уміння використовувати мовні засоби відповідно до ситуації, розуміти невербальні сигнали співрозмовників, бути чутливим до культурних та соціальних відмінностей;

уміння застосовувати стратегії та індивідуальний підхід для психологічної підтримки учасників освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях та у період воєнного стану – здатність до застосування технологій та індивідуальний підхід для психологічної підтримки різних категорій учасників освітнього процесу, у тому числі в надзвичайних ситуаціях та у період воєнного стану; здатність до вибору оптимальних прийомів, методів та форм їх психологічної підтримки; уміння реалізувати принципи командного підходу для забезпечення ефективної діяльності команди психолого-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу.

**ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ
НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**

Програмні результати навчання	
Знання і розуміння	<p>ринципів, завдання та напрямів психологічної підтримки учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану; особливостей психологічної підтримки учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О із груп ризику; ринципів, методик, особливостей, умов надання першої психологічної допомоги; етодів та практик стабілізації психоемоційного стану, технік психологічної самопомоги в ЗП(ПТ)О; оняття та принципів ментального здоров'я здобувачів освіти, особливостей її підтримки в умовах воєнних дій; етодів соціально-психологічної адаптації та реабілітації здобувачів освіти; оняття та теорій наснаження особистості, його вплив на стресостійкість та соціально-психологічну адаптацію здобувачів освіти; оняття та ознак професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, шляхів їх профілактики; оняття та видів психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; знак порушень ментального здоров'я педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, засобів їх профілактики та подолання в умовах воєнного стану; идів та причин конфліктів в освітньому середовищі ЗП(ПТ)О, технологій їх запобігання та профілактики.</p>
Розвинені вміння	<p>адавати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану; астосовувати методики надання першої психологічної допомоги, стабілізації психоемоційного стану та психологічної самопомоги в ЗП(ПТ)О;</p>

		<p>проводжувати методи соціально-психологічної адаптації та реабілітації здобувачів освіти; астосовувати методи профілактики професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; здійснювати психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О; проводити профілактику порушень ментального здоров'я педагогічних працівників, ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану; астосовувати технології запобігання та профілактики конфліктів в освітньому середовищі ЗП(ПТ)О.</p>
	<p>Диспозиції (цінності, ставлення)</p>	<p>орально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, емпатія, повага до життя, повага до себе та інших людей); соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, повага до закону, солідарність, відповідальність); юдиноцентризм, цінність особистості; готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; просування демократичних цінностей у освітній процес; ефлексія власної професійної діяльності.</p>
<p style="text-align: center;">Ключові слова</p> <p>Учасники освітнього процесу, освітнє середовище, педагогічні працівники ЗП(ПТ)О, здобувачі П(ПТ)О, психологічна підтримка, ментальне здоров'я, наснаження, професійне вигорання, емоційне вигорання, конфлікт</p>		

VII. АКАДЕМІЧНІ, ПРОФЕСІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПАНУВАННЯ ПРОГРАМИ

Академічні можливості для підвищення кваліфікації надають замовникам освітніх послуг можливість індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням власних професійних можливостей та здібностей, що дозволяє здобути визначені результати навчання. Програма підвищення кваліфікації орієнтується на соціокультурні та освітні виклики, що забезпечує практичну спрямованість змісту програми. Аналіз професійно-кваліфікаційних характеристик та посадових інструкцій педагогічних працівників закладів освіти забезпечує досягнення цієї мети.

Програма підвищення кваліфікації має **практичну спрямованість**, орієнтовану на соціокультурні та освітні виклики. Це дозволяє педагогам в закладах освіти ефективно виконувати свої посадові обов'язки.

Кінцевий результат програми – це мотивовані та активні педагоги, які прагнуть до постійного професійного розвитку, самореалізації та кар'єрного зростання. Програма сприяє розвитку цілісної особистості, здатної вибрати свій індивідуальний навчальний шлях та розвиватися через формальну, неформальну та інформальну освіту, професійну кар'єру та громадське життя. Програма сприяє формуванню ключових компетенцій, необхідних у сучасному світі, таких як комунікаційні, лідерські, творчі, критичного мислення та роботи в команді. У результаті слухачі курсів отримують нові знання, навички та досвід, що допоможе їм стати більш конкурентоспроможними на ринку праці та досягати більших успіхів у своїй діяльності. В цілому, кінцевий результат програми полягає в тому, що педагоги стають більш компетентними, мотивованими та готовими до самостійного розвитку та досягнення своїх цілей.

Опанування програми «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» може мати наступні академічні та професійні можливості та результати:

Академічні можливості:

- отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації;
- розвиток навичок самостійного навчання та організації освітнього процесу відповідно до вимог сучасної освіти;
- збагачення свого професійного досвіду та підвищення свого статусу як фахівця.

Професійні можливості:

- підвищення рівня компетентності в сфері надання психологічної підтримки учасників освітнього процесу;
- розвиток умінь надання психологічної підтримки в умовах воєнного

стану із використанням технологій надання першої психологічної допомоги та стабілізації психоемоційного стану учасників освітнього процесу;

- дотримання вимог щодо організації психологічно безпечного освітнього середовища;
- прогнозувати та організовувати командну діяльність педагогічних працівників ЗП(ПТ)О з метою надання ефективної та дієвої психологічної підтримки учасникам освітнього процесу;
- розробляти ефективні стратегії власного професійно-психологічного розвитку.

VIII. ФОРМИ, ТЕХНОЛОГІЇ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Сучасні форми, технології та методи навчання дозволяють забезпечити ефективність навчального процесу та максимально розвинути потенціал слухачів курсів.

Форми організації освітнього процесу за вибором професорсько-викладацького складу: лекція, семінарське заняття, тематична дискусія, самостійна робота; дистанційна лекція, відеолекція, вебінар, дистанційне консультування, відеоконференція, чат-заняття, форум, Інтернет-заняття тощо.

Технології навчання: інтерактивні, адаптивні, акмеологічні практикуми, аналіз ситуацій або case-метод, тренінги, ігротехнології професійного розвитку, зокрема імітаційні, ділові, організаційно-діяльнісні, рольові, ситуаційно-рольові, практичні і семінарські заняття, тематичні дискусії та ін.

Методи навчання: проблемний виклад навчального матеріалу, використання цифрових технологій, дослідницький метод тощо.

Методи оцінювання: участь в інформаційному, практичному й контрольному блоках програми.

Методичне забезпечення: інтерактивні комплекси навчально- і науково-методичного забезпечення курсів підвищення кваліфікації, електронна бібліотека, методичні рекомендації тощо.

Форми роботи викладача:

організація і проведення аудиторних і позааудиторних занять;
розгляд освітнього матеріалу змістових модулів на лекціях, інтерактивних, актуалізованих лекціях та тренінгових, семінарських, тематичних заняттях, тематичних зустрічах, Інтернет-заняттях;
консультування слухачів;
організація і проведення заліку.

Форми роботи слухача:

- проведення поточного самодіагностування для виявлення рівня професійної компетентності, набутих компетенцій, самомотивації професійного розвитку;
- опрацювання навчального матеріалу на основі комплексу навчально-методичних матеріалів, додаткової електронної бібліотеки, завдань для самостійної та індивідуальної роботи;
- використання Інтернету з навчальною метою (пошук і аналіз інформації, робота в чаті, форумі, робота з електронною поштою через веб- інтерфейс, отримання пошти, створення і відправка листів, робота з відкритою мережею);
- участь слухача курсів в Інтернет-заняттях, Інтернет-консультаціях.

ІХ. ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧА

Питання для самоконтролю до ЗМ 1.1

1. Назвіть основні принципи психологічної підтримки учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану.
2. У чому полягають основні завдання психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану.
3. Визначте роль соціально-психологічної служби ЗП(ПТ)О щодо підтримки учасників освітнього процесу.
4. Сформулюйте вашу особисту діяльність щодо психологічної підтримки учасників освітнього процесу.
5. Сформулюйте завдання щодо соціально-психологічної підтримки певних категорій учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О, зокрема, внутрішньо переміщених осіб, осіб з особливими освітніми потребами тощо.

Питання для самоконтролю до ЗМ 1.2

1. Сформулюйте принципи першої психологічної допомоги учасникам освітнього процесу.
2. Які основні умови надання першої психологічної допомоги?
3. Схарактеризуйте три етапи надання першої психологічної допомоги.
4. Які типові помилки можливі під час надання першої психологічної допомоги?
5. Чи практикуєте особисто Ви методи стабілізації психоемоційного стану та психологічної самопомоги? Чи є вони ефективними для Вас?

Питання для самоконтролю до ЗМ 1.3.

1. Що таке ментальне здоров'я і чому воно є важливим елементом загального здоров'я?
2. Перерахуйте основні аспекти ментального здоров'я та поясніть, чому кожен з них важливий.
3. Які фактори можуть впливати на ментальне здоров'я? Наведіть приклади позитивних та негативних впливів.
4. Що таке стрес, і як він може впливати на ментальне здоров'я? Які стратегії копінгу можуть бути використані для подолання стресу?
5. Які принципи психологічного благополуччя і щастя пов'язані з ментальним здоров'ям?
6. Як визначити, що у вас може бути проблема з ментальним здоров'ям? Як розрізнити звичайні стреси від серйозних проблем?

7. Чому важливо розуміти та враховувати свої емоції для підтримання ментального здоров'я?

. Які методи психологічної підтримки виявилися найефективнішими в умовах воєнних дій?

. Як сім'я може бути ключовою у підтримці з порушенням ментального здоров'я?

. Як важливо розуміти та враховувати травматичний досвід у процесі надання психологічної підтримки?

. Яким чином фахівці, такі як психологи, соціальні працівники і лікарі, можуть сприяти поліпшенню ментального здоров'я?

Питання для самоконтролю до ЗМ 1.4.

1. Як ви розумієте поняття "наснаження особистості" в контексті професійної діяльності в умовах війни?

2. Назвіть ключові теорії до вивчення наснаження особистості.

3. Як наснаження особистості сприяє формуванню професійної стійкості в умовах війни?

4. Які особливості наснаження виявляються в зоні конфлікту та впливають на ставлення до професійних завдань?

5. Які фактори можуть впливати на ефективність психологічної підтримки в умовах війни?

6. Як психологічна підготовка може сприяти розвитку наснаження та психологічної стійкості?

7. Назвіть ключові підходи до вивчення наснаження особистості.

8. Як війна може впливати на психологічний та професійний розвиток особистості?

9. Як психологічна підготовка може сприяти розвитку наснаження та психологічної стійкості?

Питання для самоконтролю до ЗМ 2.1

Дайте визначення поняття «професійне вигорання».

2. Дайте визначення поняття «емоційне вигорання»

3. Які основні причини професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О?

4. Які основні ознаки професійного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О?

5. Які основні ознаки емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О?

. Які шляхи профілактики професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О?

- . Яка роль психолога та соціального педагога у діагностиці, профілактиці та попередженні професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників ЗП(ПТ)О?
- . Як сформувати позитивний психологічний клімат в педагогічному колективі ЗП(ПТ)О?

Питання для самоконтролю до ЗМ 2.2

1. Які види психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників найчастіше використовуються у вашому ЗП(ПТ)О?
2. Які методи застосовує психолог ЗП(ПТ)О для діагностики педагогічних працівників та педагогічних колективів?
3. З якими питаннями педагогічним працівникам можна звертатися на консультацію до психолога ЗП(ПТ)О?
4. Які просвітницькі заходи з педагогічними працівниками може проводити психолог ЗП(ПТ)О?
5. Які порушення ментального здоров'я особистості та професійної діяльності можуть мати місце у педагогічних працівників вашого ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану?
4. Які рекомендації ви можете надати педагогічним працівникам ЗП(ПТ)О щодо протидії стресу в умовах війни?
5. Які рекомендації ви можете надати педагогічним працівникам ЗП(ПТ)О щодо налагодження стосунків з людьми?
6. Які рекомендації ви можете надати педагогічним працівникам ЗП(ПТ)О щодо здійснення їх професійної діяльності в умовах воєнного стану?
7. Які рекомендації ви можете надати педагогічним працівникам ЗП(ПТ)О щодо використання ресурсів для збереження та підтримки психічного здоров'я в умовах війни?

Питання для самоконтролю до ЗМ 2.3

1. Охарактеризуйте основні види конфліктів
2. За яких умов виникають педагогічні конфлікти?
3. У чому полягає конструктивна роль конфліктів?
4. Проранжуйте за значущістю зовнішні та внутрішні фактори виникнення конфліктів.
5. Визначте типи поведінки особистості у конфліктній ситуації.
6. Вплив конфліктів на ефективність освітнього процесу.

X. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ (ТЕЗАУРУС)

Емоційна стійкість – здатність людини контролювати свої емоції та відчуття в екстремальних ситуаціях, виходити з них з мінімальними втратами і швидко відновлювати психічний стан.

Емоційне вигорання — синдром, що розвивається на основі неперервного впливу на них стресових ситуацій і призводить до інтелектуальної, душевної і фізичної перевтоми та виснаження

Колектив – соціальна група вищого рівня розвитку з певною організаційною структурою, що поєднана цілями спільної суспільно-корисної діяльності і має складну динаміку формальних та неформальних стосунків. Діяльність членів колективу визначається особистісно значимими і соціально визнаними цінностями.

Конфлікт – активна протидія протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок чи поглядів опонентів або суб'єктів взаємодії; сприйняття несумісності дій або цілей.

Конфліктогени – вербальні та невербальні компоненти поведінки особистості або групи, що сприяють виникненню та ескалації конфліктів.

Конфліктна ситуація – це накопичені протиріччя, які пов'язані з діяльністю суб'єктів соціальної взаємодії і формують ґрунт для реального протиборства між ними.

Ментальне здоров'я – це стан щастя та добробуту, в якому людина реалізує свої творчі здібності, може протистояти життєвим стресам, продуктивно працювати та робити внесок у суспільне життя.

Наснаження - це процес, який дозволяє людям здобувати контроль над своїми життями. Це не просто надання ресурсів чи можливостей, але й передача відповідальності та влади.

Професійне вигорання – синдром фізичного та емоційного виснаження, який включає як розвиток негативної самооцінки й негативного ставлення до роботи, так і втрату розуміння та співчуття по відношенню до учнів та колег.

Психічне здоров'я - це стан емоційного, психологічного та соціального благополуччя, який дозволяє індивідуумові реалізовувати свій потенціал, ефективно впоратися із стресовими ситуаціями життя, працювати продуктивно та приносити внесок у свою спільноту

Психологічна підтримка - надання допомоги та підтримки особам у складних психологічних ситуаціях для забезпечення їхнього ментального благополуччя.

Психологічна травма – пошкодження або порушення, яке може виникнути внаслідок стресових подій або травмуючих ситуацій.

Підтримка в освітньому процесі – підтримка, що надається здобувачам освіти постійно або тимчасово та передбачає створення для них сприятливих для навчання умов у закладі освіти, а також здійснення додаткових заходів, спрямованих на подолання їхніх освітніх труднощів, зокрема тих, що виникли внаслідок психологічної травми (*постанова КМУ № 493 від 29.04.2022*).

Психолого-педагогічний супровід – комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачених індивідуальною програмою розвитку (*Закон України «Про освіту»*).

Психологічна адаптивність – це здатність психіки адаптуватися до

Психічна саморегуляція – системна функція психіки, що забезпечує адекватну умовам гнучкість поведінки та діяльності на будь-якому з їх рівнів, свідомий вплив особистості на власні психічні явища (процеси, властивості, утворення, стани) поведінку та діяльність з метою підтримання, а при необхідності зміни характеру її протікання у відповідності до тих задач і обставин їх вирішення, що перед нею висувуються.

Резильєнтність – це здатність людини ефективно пристосовуватися до стресу та негативних життєвих подій, зберігаючи свою психологічну та фізичну стійкість.

Ресурсна кімната – спеціально облаштована кімната (частина кімнати), що має відповідний розподіл функціональних зон, призначена для розвитку учнів з особливими освітніми потребами, гармонізації їхнього психоемоційного стану та психологічного розвантаження, надання (проведення) індивідуальних та/або групових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (занять).

Релаксація – це звільнення тіла і психіки від непотрібної напруги. Її психологічний та фізіологічний вплив дуже позитивний. Цей процес взаємопов'язаний: тіло розслаблюється у міру того, як заспокоюється розум, а розум заспокоюється тіло .

Соціально-психологічний клімат - якісний бік міжособистісних стосунків, що виявляється у сукупності психологічних умов, які сприяють або перешкоджають продуктивній діяльності колективу та всебічному розвитку особистості в групі

Соціально-психологічний тренінг – групова форма психологічної профілактики та корекції із застосуванням інтерактивних методів (рольова гра, мозковий штурм, робота в групах, дискусія тощо)

Соціально-психологічна адаптація – це процес, під час якого індивід або група освоюється та вчиться функціонувати в новому соціальному середовищі.

Соціально-психологічна реабілітація – комплекс заходів та програм, спрямованих на відновлення фізичного та психологічного здоров'я

Стрес – це фізіологічна та психологічна реакція організму на зовнішні подразники або події, що спричиняють зміни в звичному ритмі життя.

Стресостійкість – це здатність людини ефективно протистояти стресу та вміти адаптуватися до нових викликів і ситуацій без негативних наслідків для свого фізичного і психологічного здоров'я.

Фрустрація – це психологічний стан, що виникає в результаті невдачі у досягненні певної мети або отриманні очікуваної винагороди.